
**A HONTALANSÁGRÓL SZÓLÓ 4. SZÁMÚ IRÁNYMUTATÁS:
Valamennyi gyermek állampolgársághoz való jogának biztosítása a
hontalanság eseteinek csökkentéséről szóló 1961. évi Egyezmény 1–4. cikkei
alapján**

Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság (UNHCR) a hontalanság kérdéskörének kezelésére vonatkozó kötelezettségeivel összhangban teszi közzé ezt az iránymutatás. E kötelezettségek kezdetben csak azokra a hontalan személyekre terjedtek ki, akik az UNHCR Alapszabálya 6 (A) (II) bekezdésének, valamint a menekültek helyzetéről szóló 1951. évi egyezmény 1. cikk (A) (2) pontjának értelmében menekültnek minősültek. A hontalanság eseteinek csökkentéséről szóló 1961. évi egyezmény 11. és 20. cikkeiből adódó feladatok ellátása érdekében a Közgyűlés 1974. évi 3274. (XXIX) és 1976. évi 31/36. sz. határozata az UNHCR mandátumát kiterjesztette az 1961. évi egyezmény hatálya alá eső személyekre is. Az UNHCR Végrehajtó Bizottságának 78. következtetése általános felelősséggel ruházta fel a Főbiztosságot valamennyi hontalan személy tekintetében, melyet a Közgyűlés 1995. évi 50/152. sz. határozata megerősített. Ezt követően a Közgyűlés a 2006. évi 61/137. számú határozatával megerősítette a Végrehajtó Bizottság 106. határozatát, amely négy alapvető felelősségi kört határoz meg az UNHCR számára: a hontalanság felismerése/beazonosítása, megelőzése és csökkentése, valamint a hontalan személyek védelme.

A jelen iránymutatás a hontalanság eseteinek csökkentéséről szóló 1961. évi Egyezmény 50. évfordulója kapcsán folytatott szakértői konzultációk eredményeként jött létre, és mindenekelőtt a szenegáli Dakarban 2011 májusában megrendezett szakértői találkozó nyomán született, *Az 1961. évi Egyezmény értelmezéséről és a gyermeket érintő hontalanság megelőzéséről szóló szakértői találkozó összegző következtetései* című dokumentum megállapításait tükrözi.

A jelen iránymutatás célja az, hogy értelmező jogi iránymutatást nyújtson kormányok, civil szervezetek, jogalkalmazók, döntéshozók és bírák, valamint az UNHCR munkatársai és más a hontalanság kérdéskörében érintett ENSZ szervek számára.

I. BEVEZETÉS

a) Áttekintés

1. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 15. cikke deklarálja, hogy minden személynek joga van az állampolgársághoz. A Gyermekjogi Egyezmény (a továbbiakban: „CRC”) értelmében minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy állampolgárságot szerezzen. A hontalanság eseteinek csökkentéséről szóló 1961. évi Egyezmény (a továbbiakban: „1961. évi Egyezmény”) célja és rendeltetése a hontalanság megelőzése és csökkentése, és ezáltal az egyén állampolgársághoz való jogának garantálása, beleértve annak biztosítását, hogy valamennyi gyermek állampolgársághoz jut. Az 1961. évi Egyezmény az állampolgárság megszerzését, az arról való lemondást, az állampolgárság elvesztését és az állampolgárságtól való megfosztást szabályozza.

2. Az 1961. évi Egyezmény 1–4. cikkei elsősorban a gyermek állampolgárság-szerzését érintik. A gyermekek körében felmerülő hontalanság megelőzésének legfontosabb eszköze az 1961. évi Egyezmény 1. cikkében foglalt biztosíték, amely két módszer valamelyikének alkalmazásával biztosítja azon gyermeknek a születése szerinti állam állampolgárságának megszerzését, aki máskülönben hontalanná válna. A részes állam egyrészt előírhatja, hogy a területén született gyermek automatikusan, a jog erejénél fogva (ex lege) megszerzi az állampolgárságot, ha máskülönben hontalanná válna, illetve akként is rendelkezhet, hogy az ilyen állampolgárságot csak később, kérelemre adja meg a gyermeknek. Az 1. cikk (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy kérelmezés esetén a szerződő állam az állampolgárság megadását az Egyezményben felsorolt négy feltétel közül egy vagy több teljesítéséhez kötheti; ezeket a jelen iránymutatás 36–48. pontjai részletesen elemzik.

3. Az 1961. évi Egyezmény rendelkezik továbbá az anya állampolgárságának megszerzéséről leszármazás útján akkor, ha a gyermek az anya állampolgársága szerinti országban született és máskülönben hontalanná válna (1. cikk (3) bekezdés); arról, hogy amennyiben egy személy nem szerzi meg a születési helye szerinti ország állampolgárságát, akkor kérelemre megszerzi valamely szülőjének állampolgárságát leszármazás útján (1. cikk (4) bekezdés); továbbá arról is, hogy a külföldön született és máskülönben hontalanná váló személyek megszerzik az egyik szülő állampolgárságát leszármazás útján (4. cikk). A 2. cikk a talált gyermek állampolgárságával kapcsolatos szabályokat tartalmaz, míg a 3. cikk egy, az Egyezmény területi hatályát érintő rendelkezést fektet le. A 12. cikk átmeneti rendelkezéseket határoz meg az 1. cikk időbeli hatályára vonatkozóan. A fenti rendelkezéseket alább részletesen elemezzük.

4. Az 1961. évi Egyezmény 17. cikke rögzíti, hogy a Szerződő Államok nem fűzhetnek fenntartást az 1–4. cikkekre vonatkozóan. Azonban, ahogy már fent is jeleztük, egyes rendelkezések két vagy több szabályozási módot is meghatároznak a gyermek hontalanságának kezelésére, melyek közül az államok kiválaszthatják a számukra leginkább megfelelőt.

5. Jelen iránymutatás célja az, hogy segítséget nyújtson az államoknak, az UNHCR-nak és más érintetteknek az 1961. évi Egyezmény 1–4. cikkeinek, továbbá a 12. cikkének értelmezéséhez és alkalmazásához.

b) Általános megfontolások az 1961. évi Egyezmény értelmezésével kapcsolatban

6. Az 1961. évi Egyezmény 1–4. cikkeit jóhiszeműen, a kifejezések általános, köznapi jelentésével összhangban, az adott kontextusban, és az Egyezmény tárgyának és céljának

figyelembevételével kell értelmezni.¹ Releváns esetben az iránymutatás kitér az adott szerződés szövegezésének történetére is, illetve a kötelezettségeket összeveti más, főként később létrejött egyezményekben rögzített hasonló kötelezettségekkel, kiemelve a hasonlóságokat és eltéréseket.

7. Az Egyezmény szövegének egyszerű és világos nyelvezetével kapcsolatban fontos annak tudomásulvétele, hogy az Egyezmény az Egyesült Nemzetek Szervezetének öt hivatalos nyelvén (kínai, angol, francia, orosz és spanyol) készült és mind az öt nyelvi változat egyaránt hitelesnek tekintendő. Az egyes nyelvi változatok között apró jelentésbeli eltérések észlelhetők, azonban az így felmerülő problémák áthidalhatók az egyezményértelmezés szabályainak, így különösen annak az elvnek az alkalmazásával, mely szerint az a jelentés használandó, amely a leginkább megfeleltethető az egyezmény céljának és rendeltetésének.²

c) A nemzetközi emberi jogi normák hatása az 1961. évi Egyezményre

8. Az 1961. évi Egyezmény rendelkezéseit a nemzetközi jog – azon belül is elsősorban a nemzetközi emberi jogok – fejlődésére figyelemmel kell értelmezni. E körben tekintetbe kell venni egyebek közt a Faji Megkülönböztetés Valamennyi Formájának Kiküszöböléséről szóló 1965. évi Egyezményt („CERD”), a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát („ICCPR” 1966), a Nőkkel Szemben Alkalmazott Hátrányos Megkülönböztetés Minden Formájának Kiküszöböléséről szóló 1979. évi egyezményt („CEDAW”), a Gyermek Jogairól szóló 1989. évi ENSZ Egyezményt („CRC”) és a Fogyatékkal Élők Jogairól szóló 2006. évi egyezményt. A regionális emberi jogi okmányok közül a legrelevánsabbak: az 1969. évi Amerikai Emberi Jogi Egyezmény („Amerikai Egyezmény”), a Gyermek Jogairól és Jólétéről szóló 1990. évi Afrikai Alapokmány („Afrikai Gyermek Alapokmánya”), az Állampolgárságról szóló 1997. évi Európai Egyezmény, az Emberi Jogokról szóló 2004. évi Arab Charta, a 2005. évi Iszlám Gyermekjogi Egyezmény és az Európa Tanácsnak az államutódlás esetén bekövetkező hontalanság elkerüléséről szóló 2006. évi egyezménye.

„A gyermek mindenképp felett álló érdeke” elvének hatása az 1961. évi Egyezményre

9. Az 1961. évi Egyezményben foglalt, a gyermeket érintő hontalanság megelőzésére vonatkozó kötelezettségek terjedelmének meghatározásakor a CRC előírásai kiemelt jelentőséggel bírnak. Kettő kivételével az ENSZ valamennyi szerződő állama részese a CRC-nek. Az 1961. évi Egyezmény valamennyi szerződő állama részese a CRC-nek is. Ez azt is jelenti, hogy az 1961. évi Egyezmény 1–4. cikkeit a CRC rendelkezéseire is figyelemmel kell értelmezni.³

10. A CRC több rendelkezése fontos eszközként szolgál az 1961. évi Egyezmény 1–4. cikkeinek értelmezésekor. A CRC 7. cikke kimondja, hogy minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy állampolgárságot szerezzen. A CRC megszüvegezői úgy vélték, hogy ez a jog és az 1961. évi Egyezmény egyértelműen összefügg, így a CRC 7. cikkének (2) bekezdésében lefektették, hogy „az Egyezményben részes államok gondoskodnak arról, hogy ezeket a jogokat hazai törvényhozásuknak és a tárgyra vonatkozó nemzetközi okmányokban vállalt kötelezettségeiknek megfelelően érvényre juttassák, különösen akkor, ha ennek hiányában a gyermek hontalanná válna.” A CRC 8. cikke úgy rendelkezik, hogy a gyermek jogosult a saját személyazonossága (identitása) megtartására, ideértve az állampolgárságát is. A CRC 2. cikke általános diszkriminációtilalmi klauzulát tartalmaz, mely tilalom a CRC-ben foglalt valamennyi anyagi jogra, így a 7. és 8. cikkeken foglaltakra is

¹ Lásd a Szerződések Jogáról szóló Bécsi Egyezmény 31. cikkét (UNTS 1155, 331).

² Lásd a Szerződések Jogáról szóló Bécsi Egyezmény 33. cikkét (UNTS 1155, 331).

³ Lásd a Szerződések Jogáról szóló Bécsi Egyezmény 31. cikk (3) bekezdésének (c) pontját (UNTS 1155, 331).

vonatkozik. A 2. cikk kifejezetten megtiltja a gyermekkel szemben a gyermek szüleinek vagy törvényes képviselőjének jogi helyzetére tekintettel alkalmazott hátrányos megkülönböztetést. A CRC 3. cikke általános és a 7–8. cikkek előírásaival együtt alkalmazandó elvet rögzít, melynek értelmében a gyermeket érintő valamennyi intézkedés során a gyermek mindenképp felett álló érdekét kell figyelembe venni elsősorban, mely követelmény kiterjed az állampolgársági ügyekre is.⁴

11. A CRC 3. és 7. cikke alapján egyértelmű, hogy a gyermek nem maradhat tartósan állampolgárság nélkül, születéskor vagy azt követően minél gyorsabban állampolgárságot kell kapnia. A CRC-ben lefektetett és az államokat terhelő kötelezettségek címzettje nem kizárólag a gyermek születési helye szerinti állam, hanem mindazon államok, amelyekkel a gyermeknek érdemi kapcsolata van, például leszármazására vagy lakhelyére tekintettel. Államutódlás esetén a jogelőd és jogutód államokat egyaránt terhelheti kötelezettség.

12. A CRC-hez csatlakozott és egyúttal az Amerikai Egyezményben vagy az Afrikai Gyermek Alapokmányában részes államokat egyértelmű kötelezettség terheli, hogy automatikusan állampolgárságot biztosítsanak a területükön született gyermeknek, ha az máskülönben hontalanná válna.⁵

A nemek közti egyenlőségre vonatkozó normák hatása az 1961. évi Egyezményre

13. A nemek egyenlőségének az ICCPR-ben és a CEDAW-ban rögzített elvét is figyelembe kell venni az 1961. évi Egyezmény értelmezésekor. Így különösen, a CEDAW 9. cikk (2) bekezdése rögzíti, hogy a nők a férfiakkal egyenlő jogokat élveznek állampolgárságuk gyermekeikre átruházása terén.

14. Az 1961. évi Egyezmény elfogadásakor – amely megelőzte az ICCPR (1966), valamint a CEDAW (1979) elfogadását – több ország állampolgársági joga nemi alapú hátrányos megkülönböztetést tartalmazott. Az 1961. évi Egyezmény figyelembe veszi, hogy a házasságon belül vagy azon kívül született gyermek hontalanná válhat a szülők eltérő állampolgársága és az ebből fakadó jogrendszerek közti összeütközés következtében, amennyiben az állampolgársági jogszabályok korlátozzák az anya jogát állampolgárságának gyermekére történő átruházása tekintetében. Ezért az 1961. évi Egyezmény 1. cikke (3) bekezdése biztosítékot tartalmaz az ilyen esetek elkerülésére amennyiben megköveteli a részes államoktól, hogy állampolgársággal ruházzák fel az adott állam állampolgárának minősülő anya adott állam területén született gyermekét, ha máskülönben a gyermek hontalanná válna. A gyermeknek születésekor azonnal, jogszabály erejénél fogva meg kell szereznie a születése szerinti állam állampolgárságát.

15. Mára az 1961. évi Egyezmény majd valamennyi szerződő állama nemzeti jogában biztosítja a nemek közti egyenlőséget az ICCPR-ben és a CEDAW-ban előírtaknak megfelelően. Az 1961. évi Egyezmény 1. cikke (3) bekezdésében lefektetett garanciális rendelkezés azonban továbbra is jelentőséggel bír azokban az államokban, ahol a nőket a férfiakhoz képest továbbra is hátrányos megkülönböztetés éri állampolgárságuk gyermekükre történő átruházása tekintetében. Bár az 1961. évi Egyezmény 1. cikkének (3) bekezdése kizárólag az anya állampolgárságának gyermekére történő átruházásáról rendelkezik, az ICCPR-ben, a CEDAW-ban és a más emberi jogi egyezményekben is

---

⁴ A CRC 3. cikk (1) bekezdése így rendelkezik: „A szociális védelem köz- és magánintézményei, a bíróságok, a közigazgatási hatóságok és a törvényhozó szervek minden, a gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenképp felett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban.”

⁵ Az Amerikai Egyezmény 20. cikk (2) bekezdése szerint „mindenkinek joga van azon állam állampolgárává válni, amelynek területén született, ha nincs joga más állam állampolgárságához.” Az Afrikai Gyermek Alapokmánya 6. cikk (4) bekezdése rögzíti, hogy „az Alapokmányban Részes Államok kötelesek alkotmányi szintű szabályozás útján elismerni azt az elvet, mely szerint a gyermek megszerzi a születési helye szerinti ország állampolgárságát akkor, ha a születésekor egyetlen más állam állampolgárságát sem szerzi meg ezen államok jogszabályai szerint.”

rögzített egyenlőségi alapelv értelmében a valamely szerződő állam területén az adott állam állampolgárságával rendelkező apától született gyermek szintén születésekor azonnal, jogszabály erejénél fogva megszerzi az adott állam állampolgárságát, ha máskülönben hontalanná válna.⁶

II. MIKOR TEKINTHETŐ ÚGY, HOGY EGY SZEMÉLY „MÁSKÜLÖNBEN HONTALANNÁ VÁLNA” AZ 1961. ÉVI EGYEZMÉNY ALKALMAZÁSÁBAN?

a) A „hontalan” meghatározása az 1961. évi Egyezményben

16. Az 1961. évi Egyezmény 1. és 4. cikke értelmében az államok kötelesek állampolgárságot adni annak, aki máskülönben hontalanná válna. Az 1961. évi Egyezmény azonban nem határozza meg a „hontalan személy” fogalmát. A hontalan személy nemzetközileg elfogadott definícióját a Hontalan Személyek Jogállásáról szóló 1954. évi egyezmény („1954. évi Egyezmény”) 1. cikk (1) bekezdése határozza meg: „olyan személy, akit egy állam sem tart saját joga alapján állampolgárának.”⁷ A Nemzetközi Jogi Bizottság szerint ez a definíció mára már a nemzetközi szokásjog részét képezi. A meghatározásnak fontos szerepe van a 1961. évi Egyezmény szerinti „máskülönben hontalanná válna” fordulat alkalmazási körének kijelölésekor.⁸

17. Az 1954. évi Egyezmény 1. cikk (2) bekezdésében foglalt kizáró rendelkezések⁹ korlátozzák a részes államok 1954. évi Egyezmény szerinti kötelezettségeit. A kizáró rendelkezések azonban nem bírnak relevanciával az 1961. évi Egyezmény konkrét személyekre való alkalmazhatóságának vizsgálatakor.¹⁰ Ahelyett, hogy a hontalanságtól való megóvásra érdemtelennek vagy nem rászorultnak tekintett konkrét csoportokat kizárna a védelemből, az 1961. évi Egyezmény más megközelítést alkalmaz amennyiben lehetővé teszi a szerződő államoknak, hogy egyes, taxatív meg határozott kivételeket alkalmazzanak olyan személyek esetében, akik vonatkozásában egyébként kötelezettség terhelné őket az állampolgárság megadására.¹¹

b) A gyermek helyzetének vizsgálata

---

⁶ Ennek azokban az államokban van jelentősége, ahol a jogszabályok szerint a gyermek nem szerezheti meg az apa állampolgárságát akkor, ha házasságon kívül született. Lásd még az Emberi Jogok Európai Bíróságának 2011. október 11-én kelt döntését a *Genovese kontra Málta* ügyben (kérelem száma: 53124/09).

⁷ Az 1954. évi Egyezmény 1. cikk (1) bekezdésében szereplő meghatározás értelmezésével kapcsolatos további részletekért lásd: UNHCR: *Iránymutatás a „hontalan személy” a hontalanok jogállásáról szóló 1954. évi egyezmény 1. cikkének (1) bekezdésében szereplő meghatározásával kapcsolatban („A definícióra vonatkozó iránymutatás”); <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4f4371b82.html>.*

és lásd: UNHCR: *Iránymutatás a személyek hontalan státuszának megállapítására irányuló eljárással kapcsolatban („Eljárási iránymutatás”); <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4f7dafb52.html>*

⁸ Lásd: Nemzetközi Jogi Bizottság (International Law Commission), *A diplomáciai védelemre vonatkozó cikkek kommentárral* (Articles on Diplomatic Protection with commentaries), 2006, 49. oldal, elérhető: http://untreaty.un.org/ilc/texts/instruments/english/commentaries/9_8_2006.pdf.

⁹ Az 1954. évi Egyezmény 1. cikk (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az Egyezmény nem vonatkozik:

- (i) olyan személyekre, akik jelenleg – az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának kivételével – az Egyesült Nemzetek szerveitől vagy szervezeteitől védelemben vagy segélyben részesülnek, addig, amíg ez a védelem vagy segély fennáll;
- (ii) olyan személyekre, akiket annak az országnak az illetékes hatóságai, melyben lakóhelyük van, olyan személyeknek ismertek el, mint akiket megilletnek az adott ország állampolgárságának birtoklásával járó jogok és kötelezettségek;
- (iii) olyan személyekre, akiket illetően komoly okok állnak fenn annak feltételezésére, hogy:
  - (a) a nemzetközi okmányokban megfogalmazottaknak megfelelően béke elleni, háborús vagy az emberiség elleni bűnöket követtek el;
  - (b) a tartózkodási helyük államán kívül, mielőtt abba az államba bebocsátást nyertek, súlyos, nem politikai bűncselekményt követtek el;
  - (c) az Egyesült Nemzetek céljaival és elveivel ellentétes cselekmények elkövetésében vétkesek.”

¹⁰ Ugyanez irányadó a személyi hatállyal kapcsolatban az 1954. évi Egyezményben részes egyes államok által tett fenntartásokra.

¹¹ E feltételeket a 36–48. pontokban tárgyaljuk alább.

18. A „máskülönben hontalanná válna” fordulat azt jelenti, hogy a gyermek hontalanná válna, ha az a szerződő állam, amelynek a területén született, vagy amelynek állampolgárságával valamely szülője rendelkezik, nem adná meg a gyermeknek az állampolgárságot. Annak megállapításához, hogy a gyermek máskülönben hontalanná válna, szükséges annak vizsgálata, hogy a gyermek megszerezte-e más állam állampolgárságát a szülei révén (a *ius sanguinis* elv alapján) vagy arra tekintettel, hogy azon állam területén született (a *ius soli* elv alapján). A gyermek minden esetben hontalanná válik, ha a szülei hontalanok, vagy ha olyan ország területén született, amely az ott születésre tekintettel nem adja meg az állampolgárságot. Ellenben az is előfordulhat, hogy a gyermek azért válik hontalanná, mert egy, a *ius soli* elvét nem alkalmazó ország területén született, és bár legalább az egyik szülő rendelkezik állampolgársággal, azonban szülei nem jogosultak állampolgárságukat a gyermekükre átruházni. Ebben az esetben azt szükséges megvizsgálni, hogy a *gyermek* hontalan-e azért, mert nem szerzi meg sem a szülei állampolgárságát, sem annak az államnak az állampolgárságát, amelynek a területén született, nem pedig azt, hogy a szülei hontalanok-e. Az 1961. évi Egyezmény 1. cikkének alkalmazását nem lehet kizárólag a hontalan szülők gyermekeire korlátozni, mivel egyéb okokból is hontalanná válhat a gyermek az 1. cikkbe ütköző módon.

c) A külföldi állampolgárság hiányának megállapítása

19. A szerződő államnak tudomásul kell vennie, hogy egy adott személy nem minősül más állam állampolgárának, ha annak hatóságai nem hajlandóak elismerni az adott személyt az állampolgárának. A másik állam kifejezésre juttathatja ezt egyrészt akként, hogy explicit módon nyilatkozik arról, hogy az adott személy nem állampolgára, de akár úgy is, hogy az állampolgárság megerősítésére küldött megkeresésekre nem reagál.¹² Az 1961. évi Egyezmény részes államai nem bújhatnak ki azon kötelezettségük alól, hogy megadják az állampolgárságot a máskülönben az Egyezmény 1. és 4. cikkei alapján hontalanná váló személynek azon az alapon hogy másként értelmezik egy másik állam állampolgársági jogszabályait, ha az az érintett állam értelmezésétől eltérne.

20. A legtöbb jogrendszerben főszabály szerint a kérelmezőt terheli kérelme megalapozottságának alátámasztása. Mivel gyakran nehézségekbe ütközik annak megállapítása, hogy az adott személy szerzett-e állampolgárságot, a bizonyítási terhet meg kell osztani a kérelmező és a szerződő állam hatóságai között a bizonyítékok beszerzésével és annak megállapításával kapcsolatban, hogy az adott személy máskülönben hontalanná válna-e. A kérelmező, illetve a szülei vagy a törvényes képviselő kötelesek együttműködni és minden, számukra ésszerű keretek közt elérhető információt és okirati bizonyítékot rendelkezésre bocsátani, míg az illetékes hatóság köteles beszerezni és bemutatni a számára ésszerű keretek közt elérhető valamennyi bizonyítékot.

21. A gyermek máskülönben hontalanná válásával összefüggésben vizsgált bizonyítékok értékelésére nem létezik általánosan elfogadott mérce. Annak helytelen megállapítása, hogy egy gyermek állampolgársággal rendelkezik, a gyermek ténylegesen hontalanságát tarthatja fenn. A döntéshozónak tehát figyelembe kell vennie a CRC 3. és 7. cikkeit és megfelelő bizonyítottsági szintet kell meghatározni, például „ésszerű mértékig” megalapozott az, hogy az adott személy máskülönben hontalanná válna, ha nem szerezne meg az adott állam állampolgárságát. Magasabb bizonyítási szint megkövetelése ellentmondana az 1961. évi Egyezmény céljának és rendeltetésének. Eljárási szempontból különös figyelemmel kell lenni arra, hogy a gyermek, különösen a kísérő nélküli gyermek számára gyakran komoly nehézséget jelent az állampolgársággal kapcsolatos akár alapvető információk közlése is.¹³

¹² Lásd a definícióra vonatkozó iránymutatás 16. és 34. pontjait.

¹³ Lásd részletesen az *eljárási iránymutatás* 66. pontját, mely szerint „a kiskorú kérelmező esetén [hontalansági ügyben] alkalmazandó további eljárási és bizonyítási garanciák magukban foglalják a kérelem megvizsgálásának soron kívüli intézését,

Valamennyi releváns bizonyítékot értékelni kell, ideértve a kérelmező, a szülők és a törvényes képviselő nyilatkozatait, az érintett (vagyis a szülők állampolgársága szerinti) állam(ok) jogszabályait, az állampolgársági jog gyakorlati alkalmazásával kapcsolatos információkat, az adott személy születési anyakönyvi kivonatát, a szülők személyazonosító okmányait, a többi állam diplomáciai képviselőjének válaszait és a meghallgatáson elhangzottakat, így egyebek mellett független tanúk nyilatkozatait és szakértők véleményét.

d) A gyermek „meghatározatlan állampolgárságúnak” minősítése

22. Egyes államok gyakorlatában előfordul, hogy az érintett gyermekről megállapítják, hogy az állampolgársága „meghatározatlan”.¹⁴ Ilyen esetekben az államnak minél gyorsabban meg kell vizsgálnia, hogy a gyermek máskülönben hontalanná válna-e, annak érdekében, hogy a gyermek ne maradjon hosszabb ideig „meghatározatlan állampolgárságú” státuszban. Az 1961. évi Egyezmény 1. és 4. cikkei alkalmazása során az a megfelelő, ha az ilyen jogállás tartama nem haladja meg az öt évet.¹⁵ A meghatározatlan állampolgárságúnak tekintett gyermeknek a státusz tartama alatt ugyanolyan feltételekkel kell biztosítani az emberi jogok gyakorlását (pl. egészséghez, oktatáshoz való jog), mint az állampolgárnak tekintett gyermeknek.

23. Ha a szerződő állam a máskülönben hontalanná váló gyermeknek a születéskor azonnal és automatikusan megadja az állampolgárságot, a meghatározatlan állampolgárságú gyermeket mindaddig úgy kell kezelnie, mintha a születési hely szerinti ország állampolgárságával rendelkezne, amíg megállapítást nem nyer, hogy rendelkezik más állampolgársággal.

e) Lehetőség a szülő állampolgárságának megszerzésére regisztráció útján

24. Nem merül fel az állampolgárság megadásának kötelezettsége máskülönben hontalanná váló gyermek számára akkor, ha a gyermek ugyan az adott ország területén született és hontalan, de valamelyik szülő állampolgársága szerinti államtól regisztráció vagy hasonló eljárás (pl. nyilatkozat, jog gyakorlása vagy választás útján) eredményeként állampolgárságot szerezhet.¹⁶

25. Ilyen körülmények között csak akkor fogadható el az, hogy a szerződő állam ne adja meg a gyermeknek az állampolgárságot, ha az érintett gyermek a születését követően azonnal megszerzi az egyik szülő állampolgárságát és a szülő állampolgársága szerinti államnak nincs mérlegelési szabadsága, azaz nem utasíthatja el az állampolgárság megadását a gyermek részére. Ha a részes állam ezekre a körülményekre tekintettel nem adja meg az állampolgárságot, javasolt, hogy támogassa a szülőket abban, hogy a saját állampolgárságuk szerinti állam(ok) megfelelő hatóságai előtt kezdeményezhessék a szükséges eljárást.

26. Továbbá a részes államnak meg kell adnia az állampolgárságot a gyermeknek akkor, ha a szülők nem tudják a saját állampolgárságuk szerinti államban állampolgársági nyilvántartásba vetetni a gyermeket, vagy jó okuk van arra, hogy ettől tartózkodjanak. Ezt az

---

; megfelelően képzett jogi képviselő, meghallgatást vezető ügyintéző és tolmács biztosítása; valamint annak elfogadása, hogy az államnak nagyobb részt kell magára vállalnia a bizonyítási teherből.”

¹⁴ A „meghatározatlan állampolgárság” fordulatot gyűjtőfogalomként használja a jelen dokumentum olyan esetekre, amikor a hatóság szerint az adott személy állampolgársága „ismeretlen”, „nem meghatározott” vagy „meghatározása folyamatban van”. A fogalom olyan esetekre is kiterjed, amikor az adott állam nem „hontalannak” minősíti az érintettet, hanem a belső jogában e sajátos kategóriába sorolja.

¹⁵ Az 1961. évi Egyezmény 1. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján maximum öt év tartózkodási idő írható elő, ha kérelemre induló eljárás van folyamatban az adott államban (részletesen lásd alább a 40. pontot).

¹⁶ Ez a probléma az 1961. évi Egyezmény kidolgozásakor is felmerült. Svájc képviselője ki is jelentette: „Gyakori eset, hogy az apa szándékosan hontalanná teszi a gyermeket (...), mely eljárást az állampolgársága szerinti állam nem tolerálhatott.” *Lásd a hontalanság jövőbeni elkerüléséről, illetve csökkentéséről szóló ENSZ-konferencia 9. plenáris ülésének jegyzőkönyvét, A/CONF.9/SR.9, 1959. április 15., 2. oldal.*

alapján kell megítélni, hogy az adott személytől ésszerűen elvárható-e az, hogy megtegye a szükséges lépést annak érdekében, hogy állampolgárságot szerezzen gyermeke számára az adott eset körülményei közt.¹⁷

f) A menekült gyermekek különleges helyzete

27. Előfordul, hogy olyan menekült szülőknek¹⁸ születik gyermeke, akik maguk hontalanok vagy a gyermek nem tudja megszerezni a szülei állampolgárságát azért, mert a jogszabályok a külföldön született gyermek esetén nem teszik lehetővé a szülők állampolgárságának átruházását. Azokban az esetekben, amikor a szülő állampolgársága regisztráció vagy más eljárás útján megszerezhető, a szülők menekültstátusza annak természeténél fogva lehetetlenné teszi ezen eljárás igénybevételét, mivel a menekült szülők nem fordulhatnak az állampolgárságuk szerinti állam konzuli hatóságához. Ha ilyen esetben a menekültként elismert személy gyermeke máskülönben hontalanná válna, az 1. cikkben foglalt biztosíték érvényesül. A születési hely szerinti részes állam által alkalmazott módszertől függően a gyermek vagy automatikusan szerzi meg az állampolgárságot a születés tényénél fogva, vagy ezt a későbbiekben kapja meg kérelemre induló eljárás eredményeként.

28. Eltérő a helyzet, amikor a menekült szülők gyermeke a születéssel automatikusan megszerzi a szülők állampolgárságát. Az ilyen gyermeket gyakran „de facto” hontalan személyeknek tekintik.¹⁹ Ezzel szemben az 1961. évi Egyezmény Záróokmánya nem kötelező erejű ajánlást fogalmaz meg, mely szerint a „de facto” hontalan személyeket a lehető legteljesebb mértékben a hontalan személyekkel azonos módon kell kezelni. Az államokat tehát arra bátorítja a nemzetközi jog, hogy kínálják fel a születés helye szerinti állam állampolgársága megszerzésének lehetőségét az 1961. évi Egyezmény 1. cikke (1) bekezdésében meghatározott módon. Ha azonban a menekült gyermeke a születéskor megszerzi a szülők származása szerinti ország állampolgárságát, a befogadó országnak nem áll érdekében az, hogy az 1961. évi Egyezmény 1. cikk (1) bekezdése alapján automatikusan állampolgárságot adjon, különösen akkor, ha az egyik vagy mindkét ország állampolgársági joga tiltja a kettős állampolgárságot. A javasolt megoldás ebben az esetben az, hogy az államok tegyék lehetővé a menekült gyermek és szülei számára a választás lehetőségét, tehát annak eldöntését, hogy a gyermek a születési helye szerinti ország állampolgárságát szerezze-e meg, figyelemmel helyzetének jövőbeli, tartós rendezésével kapcsolatos terveire (pl. önként vissza kíván-e térni a származási országába).

III. AZ ÁLLAMPOLGÁRSÁG MEGADÁSA A SZERZŐDŐ ÁLLAM TERÜLETÉN SZÜLETETT OLYAN GYERMEK SZÁMÁRA, AKI MÁSKÜLÖNBEN HONTALANNÁ VÁLNA (1961. ÉVI EGYEZMÉNY, 1. CIKK (1)–(2) BEKEZDÉS)

a) Az 1. és a 4. cikk kapcsolata

29. Az 1961. évi Egyezmény, valamint a kapcsolódó egyetemes és regionális emberi jogi normák nem határozzák meg az állampolgárság kötelező megadásának és megvonásának

¹⁷ Ilyen eset például, ha a szülőktől vagy szülőktől menekült jogállására tekintettel nem várható el, hogy gyermekük állampolgárságának nyilvántartásba vételét kérelmezzék.

¹⁸ Ugyanez vonatkozik a kiegészítő védelmi jogállással rendelkező személyekre, pl. azokra, akik az Európai Unió által létrehozott kiegészítő védelmi rendszer alá tartoznak, melyet a *harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról* szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv határoz meg. Ez az irányelv 2013. december 21-én lépett hatályba, felváltva a 2004. július 29-i 2004/83/EK tanácsi irányelvet.

¹⁹ E fogalommal kapcsolatban lásd a definícióra vonatkozó iránymutatás 8. pontját, mely hivatkozik a „A hontalan személyek fogalma a nemzetközi jog szerint – a szakértői találkozó összegző következtetései” című dokumentumra (2010).

alapvető szabályait. Az 1961. évi Egyezmény különösen nem kötelezi az államokat arra, hogy kizárólag a *ius soli*²⁰ elvre alapozott rendszert alkalmazzanak, mely alapján az államok kötelesek lennének megadni az állampolgárságot valamennyi a területükön született gyermek számára. Hasonlóképpen nem írja elő a *ius sanguinis*, vagyis a leszármazás alapján biztosított állampolgárság elvének alkalmazását sem.

30. Az 1961. évi Egyezmény mindössze azt írja elő, hogy azokban az esetekben, amikor a gyermek máskülönben hontalanná válna, az a szerződő állam, ahol a gyermek született, a hontalanságot megelőzendő köteles legyen megadni neki az állampolgárságot (1. cikk). Ha a gyermek egy részes állam állampolgárának gyermeke, de egy nem részes állam területén született, szubszidiárius kötelezettség lép életbe, ugyanis ekkor a szülők állampolgársága szerinti államnak kell megadnia az állampolgárságot a máskülönben hontalanná váló gyermeknek (4. cikk). A fentiekre tekintettel az 1961. évi Egyezmény az állampolgársági jogok összeütközését egy, a *ius soli* és a *ius sanguinis* elveket ötvöző módszerrel oldja fel.

31. Azon államok állampolgársági jogi szabályozása, amely az állam területén született valamennyi gyermeknek biztosítja az állampolgárságot minden esetben meg fog felelni az Egyezmény 1. cikk (1) bekezdésének. Másképp fogalmazva: a *ius solit* korlátozás nélkül érvényre juttató jogi szabályozás gyakorlatilag feleslegessé teszi az Egyezmény 1. cikkét az adott állam területén született gyermek szempontjából. Ehhez hasonlóan, ha egy állam állampolgársági joga az állampolgárai külföldön született gyermekeinek leszármazásra tekintettel megadja az állampolgárságot, akkor ez a jogi megoldás minden esetben meg fog felelni az Egyezmény 1. cikk (4) bekezdésének és a 4. cikknek (erről részletesen lásd alább a 49–52. pontokat). Ha az állampolgárság *ius soli* alapú átruházására bizonyos korlátozások vonatkoznak (pl. az tartózkodásra vonatkozó kötelezettség), ezeket az 1. cikk (2) bekezdése alapján kell megvizsgálni (lásd alább a 36. pontot). Ugyanez irányadó a *ius sanguinis* alapú állampolgárság-átruházás korlátaira, figyelemmel a 4. cikk (2) bekezdésében meghatározott feltételekre.

b) Az 1961. évi Egyezményben rögzített kötelezettségeknek megfelelő állampolgárság-megadási módszerek

32. Az 1961. évi Egyezmény 1. cikke szerint az államok kétféle módon biztosíthatják a területükön született és máskülönben hontalanná váló gyermeknek az állampolgárság megadását: vagy a születésnél fogva automatikusan állampolgárság-szerzést biztosítanak (1. cikk (1) bekezdés a) pont), vagy kérelemre biztosítják az állampolgárság megszerzését (1. cikk (1) bekezdés b) pont).²¹ Az 1961. évi Egyezmény 1. cikke (1) bekezdésének b) pontja lehetővé teszi azt is, hogy azok a részes államok, melyek ezen pont szerint kérelemre induló eljárás alapján adják meg a területükön született gyermekeknek az állampolgárságot, olyan megoldást alkalmazzanak, mely értelmében a nemzeti jogban meghatározott életkor betöltésével az egyébként hontalanná váló gyermek automatikusan megszerzi az állampolgárságot.

33. A szerződő állam a szabályozási megoldásokat ötvözheti is az állampolgársága megszerzésével kapcsolatban, így eltérő szerzési módokat állapíthat meg attól függően, hogy az adott személy milyen mértékben kötődik az államhoz. A részes állam például automatikus állampolgárság-szerzésről rendelkezhet a területén született és egyébként hontalanná váló gyermek esetében akkor, ha a szülei állandó lakosai az országnak vagy jogszerűen tartózkodnak ott. Míg azon gyermek esetében, akinek szülei nem tartózkodnak jogszerűen az országban, előírhatja, hogy akkor a szülőknek kérelmezniük kell a gyermek

²⁰ A *ius soli* (szó szerinti értelemben „a föld joga”) elv értelmében az ember a születési helye szerinti állam állampolgárságát szerzi meg.

²¹ Ezt érdemes összevetni az 1961. évi Egyezmény 4. cikkében használt hasonló megközelítéssel. Ezt részletesen lásd az 51. pontban.

nevében az állampolgárság megszerzését. Bármely, az eltérő csoportokkal kapcsolatos megkülönböztető bánásmód alkalmazása azonban kizárólag jogszerű célból megengedett, nem lehet diszkriminatív alapú és ésszerűnek, valamint arányosnak kell lennie.

c) Az állampolgárság megszerzése születéskor vagy a születést követően mielőbb

34. Az 1961. évi Egyezmény 1. cikkének (1)–(2) bekezdéseiben foglalt, a hontalanság megelőzését célzó rendelkezéseket a később elfogadott emberi jogi egyezményekre figyelemmel kell értelmezni, melyek többek között rögzítik, hogy minden gyermeknek joga van az állampolgárság megszerzéséhez. Az 1961. évi Egyezmény 1. cikke például a gyermek állampolgársághoz való jogának (CRC 7. cikk) és a gyermek mindenek felett álló érdeke elvének (CRC 3. cikk) fényében arra enged következtetni, hogy az államok kötelesek állampolgárságot adni a területükön született és máskülönben hontalanná váló gyermeknek (i) a születéskor automatikusan vagy (ii) kérelem alapján a születést követően nem sokkal. Így amennyiben az állam az 1961. évi Egyezmény 1. cikk (2) bekezdése szerint kérelemre induló eljárás esetén a kérelem teljesítését feltételekhez köti, biztosítani kell, hogy ez nem jár azzal a következménnyel, hogy a gyermek hosszabb ideig hontalan marad.

35. Egyes regionális egyezmények a szerződő államok részére még szigorúbb szabályokat írnak elő. Az Amerikai Egyezmény 20. cikke és az Afrikai Gyermekek Alapokmányának 6. cikke úgy rendelkeznek, hogy a gyermek automatikusan megkapja a születési hely szerinti ország állampolgárságát, ha egyébként hontalanná válna.²²

d) Az állampolgárság kérelemre történő megadásának megengedett feltételei (1961. évi Egyezmény, 1. cikk (2) bekezdés)

36. Ha a szerződő állam úgy dönt, hogy az 1961. évi Egyezmény 1. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerint kérelemre adja meg az állampolgárságot, azt is megteheti, hogy a pozitív döntést az Egyezményben meghatározott négy feltétel közül egy vagy több teljesítéséhez köti. A megengedett feltételek taxatív felsorolását az 1961. évi Egyezmény 1. cikkének (2) bekezdése tartalmazza. Ezek a következők:

- a kérelmet egy közvetlenül a nagykorúvá válást követően kezdődő meghatározott időtartam alatt lehet benyújtani (1. cikk (2) bekezdés a) pont);
- a kérelmezőnek meghatározott ideig szokásos tartózkodási hellyel kell rendelkeznie a szerződő állam területén, amely nem haladhatja meg az öt évet közvetlenül a kérelem benyújtása előtt, illetve a tíz évet összesen (1. cikk (2) bekezdés b) pont);
- büntetett előélettel kapcsolatos korlátozások (1. cikk (2) bekezdés c) pont);
- az a feltétel, hogy az érintettnek születése óta hontalannak kell lennie (1. cikk (2) bekezdés d) pont).

Bármilyen egyéb feltétel támasztása az 1961. évi Egyezmény rendelkezéseibe ütközik.²³

37. Az 1. cikk (1) bekezdésének megfogalmazása („*megadja* állampolgárságát”) kötelezettséget fejez ki, tehát a szerződő államnak meg kell adnia az állampolgárságát a területén született gyermeknek, ha az máskülönben hontalanná válna, és ha az 1. cikk (2) bekezdésében foglalt, valaminta kérelmezési eljárásban foglalt feltételek teljesülnek. A felsorolás taxatív jellege azt jelenti, hogy az államok az Egyezményben rögzítetteken túl nem szabhatnak egyéb feltételeket az állampolgárság megszerzéséhez.²⁴ Ennek megfelelően nem egyeztethető össze az 1. cikk (2) bekezdésével az, ha az államok előírják, hogy az érintett gyermek szüleinek meghatározott tartózkodási jogállással kell rendelkezniük

²² Lásd a fenti 12. pontot.

²³ Az 1. cikk (5) bekezdése az 1. cikk (4) bekezdésében hivatkozott kérelmezési eljáráshoz, a 4. cikk (2) bekezdése pedig a 4. cikk (1) bekezdéséhez tartalmaz hasonló taxatív felsorolást. A kérelmek elutasításának hivatkozási alapjairól a jelen iránymutatás melléklete összehasonlító táblázatot tartalmaz.

²⁴ Ez az 1. cikk (4) bekezdésében és a 4. cikkben meghatározott kérelmek esetén is igaz.

az adott államban.²⁵ Úgyszintén nem fogadható el az 1961. évi Egyezmény alapján olyan honosítási eljárás, melyben a hatóságnak mérlegelési joga van arra, hogy megadja-e az egyébként hontalanná váló gyermeknek az állampolgárságot. Azonban az állam dönthet úgy, hogy nem alkalmazza a megengedett feltételek egyikét sem és kérelemre automatikusan megadja az állampolgárságot.

Kérelem benyújtása a gyermekkor végét követő meghatározott időtartamon belül (1961. évi Egyezmény, 1. cikk (2) bekezdés a) pont)

38. A nemzetközi emberi jogi kötelezettségek alapján²⁶ azok az országok, melyek az 1961. évi Egyezmény 1. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerint kérelemre adják meg az állampolgárságot, a születést követően azonnal, illetve a gyermekkor ideje alatt kötelesek befogadni azon területükön született gyermeknek az állampolgársági kérelmét, aki egyébként hontalanná válna.²⁷

39. Ha a szerződő állam a területén született és máskülönben hontalanná váló személynek az állampolgársági kérelmét a születéshez képest később, meghatározott határidőt ír elő a kérelem előterjesztésére, ennek a határidőnek legkésőbb 18 éves korban kell elkezdődnie és 21 éves kor előtt nem járhat le az 1961. évi Egyezmény 1. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében. E szabály biztosítja, hogy az adott személynek legalább 3 éve van a nagykorúvá válást követően a kérelem benyújtására.²⁸

Szokásos tartózkodási hely (1961. évi Egyezmény, 1. cikk (2) bekezdés b) pont)

40. Az államok előírhatják, hogy a területükön született és egyébként hontalanná váló személynek ahhoz, hogy megszerezze az adott állam állampolgárságát, meghatározott ideig „szokásos tartózkodási hellyel” kell rendelkeznie a születés helye szerinti állam területén. Az időtartam nem haladhatja meg a kérelem benyújtását közvetlenül megelőző öt évet, illetve a tíz évet összesen. A CRC szabályozása értelmében a fenti időtartamok hosszúnak minősülnek. A kérelmezési eljárást alkalmazó és bizonyos tartózkodási időtartamot megkövetelő államok számára javasolt, hogy az előírt időtartama lehető legrövidebb legyen.²⁹

41. A „szokásos tartózkodási hely” kifejezés több nemzetközi dokumentumban is előfordul,³⁰ és a fogalom alatt olyan stabil lakhelyet kell érteni, ahol az illető ténylegesen él.³¹

²⁵ Ebből a szempontból a CRC 2. cikkében foglalt diszkrimináció-tilalmi rendelkezés is releváns, különös tekintettel annak (2) bekezdésére: „Az Egyezményben részes államok megteszik a megfelelő intézkedéseket arra, hogy a gyermeket hatékonyan megvédjék minden, bármely formában jelentkező megkülönböztetéstől és megtorlástól, amely szülei, törvényes képviselői vagy családtagjai jogi helyzete, tevékenysége, véleménynyilvánítása vagy meggyőződése miatt érhetné őt.” (kiemelés a szerzőtől)

²⁶ Lásd a fenti 34. és 35. pontokat

²⁷ Ez a 4. cikkben meghatározott kérelmek esetén is igaz.

²⁸ Az 1961. évi Egyezmény 1. cikke (2) bekezdésének a) pontja további előírást is tartalmaz, mely szerint az érintettnek legalább 1 évet kell hagyni arra, hogy szülői vagy gyámi beleegyezés nélkül is benyújthassa a kérelmét. Ez az előírás azokban az időkből bír valódi jelentőséggel, amikor a legtöbb állam a 21. életévénél határozta meg a nagykorúság jogi határát. Ma már ennek kisebb a jelentősége, tekintve, hogy a nagykorúságot a legtöbb ország 18 éves kortól számítja.

²⁹ Lásd a fenti 11. pontot. Ez az 1. cikk (5) bekezdése és 4. cikk (2) bekezdése alapján előírt tartózkodási időre is vonatkozik.

³⁰ Ugyanezt a kifejezést használják például a *Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferenciákon* előkészített egyezmények, ugyanis a szerkesztők célja volt a kifejezés egységes használatának biztosítása. A terminus megtalálható a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi egyezmény 1. cikke A. pontjának (2) bekezdésében is, és ennek előkészítő dokumentumai szerint ez az az ország, ahol a hontalan kérelmező „lakott, és ahol elszenvedte az üldözést, vagy ahol félő, hogy üldözést szenvedne el, ha visszatérne.” Az ENSZ menekült- és hontalanügyi ad hoc bizottsága, Jelentés a hontalansággal és az ahhoz kapcsolódó problémákkal foglalkozó ad hoc bizottság üléséről, Lake Success, New York, 1950. január 16.–1950. február 17., E/1618; E/AC.35/5, 39. oldal, elérhető: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/40aa15374.html>. Lásd még: UNHCR Kézikönyv a menekültügyi eljárás és a menekültstátusz meghatározása során alkalmazandó kritériumokról (*UNHCR Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status*) című kiadvány 103. pontot. Lásd még az államutódlás esetén bekövetkező hontalanság elkerüléséről szóló 2006. évi Európa Tanácsi Egyezmény 1. cikkét és az egyezmény magyarázó jelentését, valamint az Európa Tanács 72(1) sz. határozatát.

³¹ Ez az 1961. évi Egyezmény 1. cikke (5) bekezdésében és 4. cikke (2) bekezdésében hivatkozott „szokásos tartózkodási hely” fordulatra is vonatkozik.

Nem tartalmaz azonban jogszerű vagy hivatalos tartózkodásra vonatkozó követelményt. Az 1961. évi Egyezmény nem engedi meg a szerződő államok számára, hogy az állampolgársági kérelem benyújtásának előfeltételeként megköveteljék az egyébként hontalanná váló személytől a *jogszerű* tartózkodást.

42. A „szokásos tartózkodási hely” fogalmának tényszerű természetéből fakad, hogy azokban az esetekben, amikor nehéz megítélni, hogy egy adott személynek mely állam területén van a szokásos tartózkodási helye (pl. nomád életmódot folytat), úgy kell tekinteni, hogy az illető valamennyi érintett államban szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik.

43. Az államok a szokásos tartózkodási hely igazolását objektív kritériumok teljesítéséhez köthetik. Az viszont semmilyen esetben sem megengedett, hogy tartózkodási hely igazolására csak taxatív felsorolt, meghatározott típusú bizonyítékokat fogadjanak el.

Büntetett előélet (1961. évi Egyezmény, 1. cikk (2) bekezdés c) pont)

44. Az 1. cikk (2) bekezdésének c) pontja értelmében a részes államok előírhatják, hogy a máskülönben hontalanná váló személy ne legyen sem nemzetbiztonság elleni bűncselekmény miatt elítélt, sem pedig bűnvád alapján öt éves vagy azt meghaladó szabadságvesztés-büntetésre ítélt, mely feltételek az állampolgárságot kérelmező személy előéletére, és semmi esetre sem a szülei esetleges büntetett előéletére vonatkoznak.

45. Az 1. cikk (2) bekezdésének c) pontja szerint nem tagadható meg az állampolgárság a máskülönben hontalanná váló személytől olyan büntetőjogi szankciókra hivatkozással, melyek megállapítására azért került sor, mert az illetőnek az adott állam területén való tartózkodása jogszerűtlen volt.³²

46. A nemzetközi előírások tükrében kell azt vizsgálni, hogy egy adott bűncselekmény „nemzetbiztonság elleni bűncselekménynek” minősül-e, és nem lehet pusztán az érintett állam minősítésére hagyatkozni.³³ Hasonlóan fontos szempont, hogy az egyes cselekmények bűncselekménnyé nyilvánításakor figyelemmel kell lenni a nemzetközi emberi jogokra (pl. véleménynyilvánítási, gyülekezési és vallásszabadság), az ilyen jogok gyakorlásának tekinthető cselekmények nem minősíthetők „bűncselekménynek” az 1. cikk (2) bekezdése c) pontjának alkalmazásában.³⁴ A büntetékiszabási előírásoknak is meg kell felelniük a nemzetközi emberi jogi normáknak.

„Születése óta hontalan” (1961. évi Egyezmény, 1. cikk (2) bekezdés d) pont)

47. Az 1961. évi Egyezmény 1. cikkének (2) bekezdésében meghatározott, az állampolgárságot kérelemre megadó szerződő államok számára engedélyezett feltételek között utolsóként szerepel, hogy az állam megkövetelheti a kérelmezőtől, hogy „születése óta hontalan” legyen. Ha az állam kifejezetten nem támaszt ilyen követelményt, akkor a területén született személy jogosult megszerezni az adott állam állampolgárságát például

---

³² Lásd még a 40–41. pontokat azzal kapcsolatban, hogy az 1961. évi Egyezmény 1. cikke (2) bekezdésének (b) pontja alapján az államok csak azt írhatják elő, hogy az érintettnek a kérelem előtt bizonyos ideig *szokásos tartózkodási hellyel* kell rendelkeznie a születési hely szerinti országban, de olyan feltételt nem támaszthatnak, hogy ez a tartózkodás *jogszerű* legyen. Ez a kötelezettség nem játszható ki a jogtalan tartózkodás büntetendővé tételével.

³³ Ez az 1961. évi Egyezmény 4. cikkének (2) bekezdésében meghatározott hasonló követelményre is alkalmazandó. A kizárás ezen lehetséges feltétele általában nem különösebben releváns, hiszen a nemzetközi emberi jogi előírások szerint az állampolgárságot az ember egészen fiatal korában szerzi meg, általában jóval azelőtt, hogy korára tekintettel büntethetővé válna. Lásd a fenti 11. pontot.

³⁴ Hasonló jellegű szempontokhoz lásd: ENSZ Menekültügyi Főbiztosság: *Háttéranyag a kizárási rendelkezések alkalmazásához: A menekültek jogállásáról szóló 1951. évi egyezmény 1F. cikke*, 2003. szeptember 4., elérhető: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f5857d24.html>.

akkor, ha az illető hontalanként született, vagy később állampolgárságot szerzett, majd elvesztette azt, és a kérelem benyújtásakor újfent hontalan.³⁵

48. Ha a szerződő állam csak a „születése óta hontalan” személynek adja meg az állampolgárságot az 1. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján benyújtott kérelemnek megfelelően, vélemezni kell azt, hogy az illető mindig is hontalan volt, és az államon van a bizonyítási teher, tehát az államnak kell a vélelmet megcáfolnia. Ha a kérelmező látszólag egy másik állam által kibocsátott, de nyilvánvalóan hamis vagy csalárd módon szerzett dokumentumok birtokában van, ez nem dönti meg annak a vélelmét, hogy az illető a születése óta hontalan.

IV. AZ ÁLLAMPOLGÁRSÁG MEGADÁSA A SZERZŐDŐ ÁLLAMOK ÁLLAMPOLGÁRAITÓL KÜLFÖLDÖN SZÜLETETT ÉS EGYÉBKÉNT HONTALANNÁ VÁLÓ GYERMEK SZÁMÁRA (1961. ÉVI EGYEZMÉNY, 1. CIKK (4) ÉS (5) BEKEZDÉS, VALAMINT A 4. CIKK)

49. Az 1961. évi Egyezmény 1. cikke alapján a kötelezettség elsődlegesen azt a szerződő államot terheli, amelynek területén a máskülönben hontalanná váló gyermek született. Az Egyezmény két szubszidiárius szabályt is lefektetett.

Egy adott szerződő államban született gyermek olyan szülőktől, akik más szerződő állam állampolgárai, és aki túllépte azt az életkort, amelyet követően már nem nyújthat be állampolgársági kérelmet, vagy aki nem teljesíti az előírt tartózkodásra vonatkozó feltételt a születés helye szerinti államban

50. Az 1961. évi Egyezmény 1. cikkének (4) bekezdése tartalmazza az első szubszidiárius szabályt, mely olyan, egy adott szerződő államban született és máskülönben hontalanná váló gyermekre vonatkozik, akinek a szülei más szerződő állam állampolgárai, de aki nem szerzi meg automatikusan a születési hely szerinti állam állampolgárságát és vagy túllépi azt az életkort, amelyet követően már nem nyújthat be állampolgársági kérelmet, vagy nem teljesíti a tartózkodásra vonatkozóan előírt feltételt a születés helye szerinti államban. Ilyen esetekben a szülők állampolgársága szerinti szerződő állam köteles megadni az állampolgárságot az állampolgárságával rendelkező szülők külföldön született gyermeke vagy gyermekei számára. Azon korlátozott esetkörben, amikor a szerződő állam köteles megadni az állampolgára más szerződő állam területén született gyermekének az állampolgárságot, az előbbi állam előírhatja az érintett számára, hogy állampolgársági kérelmet nyújtson be, és feleljen meg bizonyos, az 1961. évi Egyezmény 1. cikk (5) bekezdésében foglalt kritériumoknak, melyek hasonlóak az 1961. évi Egyezmény 1. cikk (2) bekezdésében meghatározottakhoz.³⁶

Szerződő állam állampolgárának nem szerződő államban született és máskülönben hontalanná váló gyermeke

51. A második szubszidiárius szabályt azokra a gyermekekre kell alkalmazni, akik valamely szerződő állam állampolgárától, de nem szerződő államban születtek, és máskülönben hontalanná válnának. Ezt az előírást az 1961. évi Egyezmény 4. cikke tartalmazza, mely szerint a szerződő állam köteles megadni az állampolgárságot az állampolgárai külföldön született gyermeke vagy gyermekei számára. A 4. cikk a szerződő államra bízta azt, hogy az állampolgára külföldön született gyermekének a születéskor automatikusan, vagy pedig kérelemre, a 4. cikk (2) bekezdésében taxatív meghatározott

³⁵ Ez a szülő állampolgárságának az 1. cikk (5) bekezdése és a 4. cikk (2) bekezdése szerinti megszerzésére is vonatkozik.

³⁶ Az 1. cikk (2) és (5) bekezdése közt azonban jelentős különbségek vannak. Lásd a Mellékletben található, a kérelmek elutasításának hivatkozási alapjait bemutató összehasonlító táblázatot.

feltételek alapján adja meg az állampolgárságot. Ezek a feltételek néhány eltéréstől eltekintve megfelelnek az 1961. évi Egyezmény 1. cikkének (2) bekezdésében meghatározottaknak.³⁷

52. Az 1. cikkhez hasonlóan az 1961. évi Egyezmény 4. cikkének vizsgálatakor is figyelembe kell venni a nemzetközi emberi jogok fejlődését, különös tekintettel a gyermek állampolgársághoz való jogát (CRC 7. cikk) és a gyermek mindenképp felett álló érdekének elvét (CRC 3. cikk). Ennek megfelelően az 1961. évi Egyezményben részes államok kötelesek születéskor automatikusan (vagy kérelmezésen alapuló rendszert alkalmazó államok esetén a születést követő rövid időn belül) állampolgárságot adni az állampolgárak külföldön született gyermekének, ha az máskülönben hontalanná válna.³⁸

V. AZ 1961. ÉVI EGYEZMÉNY 1. ÉS 4. CIKKEIBEN RÖGZÍTETT EGYÉB KÖTELEZETTSÉGEK

a) Megfelelő tájékoztatás

53. A kérelemre induló eljárást alkalmazó szerződő államok kötelesek a máskülönben hontalanná váló gyermek szüleit részletesen tájékoztatni az állampolgárság megszerzésének lehetőségéről, a kérelem előterjesztésének módjáról és a teljesítendő feltételekről.

54. A kérelem előterjesztésének módjáról azokat a személyeket kell tájékoztatni, akiknek a szerződő állam területén született gyermeke máskülönben hontalanná válna vagy az állampolgársága nem lenne meghatározható. Általános tájékoztató kampányok önmagukban általában nem elégségesek.

b) Díjak

Ha egy részes állam kérelemre induló eljárás alapján ad állampolgárságot a máskülönben hontalanná váló személynek, javasolt, hogy a kérelem illeték- és díjmentesen benyújtható legyen.³⁹ A közvetett költségek (pl. okirat-hitelesítéssel járó kiadások) sem képezhetik annak akadályát, hogy az érintett benyújthassa a kérelmét az 1961. évi Egyezmény 1. és 4. cikkei alapján.

c) A születés (anyakönyvi) bejegyzésének jelentősége

55. A legtöbb állam jogrendje szerint az állampolgárságot a gyermek automatikusan megszerzi azon a jogcímenen, hogy az adott állam állampolgárának gyermeke, vagy pedig arra tekintettel, mert az adott állam területén született. Ez azt jelenti, hogy az 1961. évi Egyezmény rendelkezései a gyermek születésének bejegyzésétől függetlenül érvényesülnek. Az anyakönyvezés azonban igazolja a leszármazást és a születés helyét, így valójában megalapozza az 1961. évi Egyezmény és a kapcsolódó emberi jogi normák alkalmazását. A CRC 7. cikke kifejezetten előírja valamennyi gyermek születéskori anyakönyvezésének kötelezettségét; mely kötelezettség a szülők állampolgárságától, hontalanságától, illetve tartózkodási jogállásától függetlenül fennáll.

d) Az Egyezményben meghatározott kötelezettségek átültetése a nemzeti jogba

---

³⁷ Lásd a Mellékletben található, a kérelmek elutasításának hivatkozási alapjait bemutató összehasonlító táblázatot.

³⁸ Lásd fent a 11. pontot.

³⁹ Az 1961. évi Egyezmény 1. cikk (2), (4) és (5) bekezdésében, valamint a 4. cikk (2) bekezdésében taxative felsorolt lehetséges követelmények nem tartalmazzák az esetleges díjfizetési kötelezettséget.

56. A szerződő államok számára javasolt, hogy az állampolgársági jogszabályaik megalkotásakor olyan eljárásokat hozzanak létre, amelyek alapján egyértelmű, hogyan ültették át az 1961. évi Egyezmény 1–4. cikkeiben meghatározott kötelezettségeiket a belső jogba, ideértve a tisztességes eljárásra vonatkozó garanciákat. Ez azokra az országokra is vonatkozik, amelyek alkotmánya vagy jogrendszere szerint a nemzetközi egyezmények közvetlenül, átültetés nélkül alkalmazandók.

VI. TALÁLT GYERMEK

57. Az 1961. évi Egyezmény 2. cikke rögzíti, hogy a valamely szerződő állam területén talált gyermek megszerzi az adott állam állampolgárságát. Az Egyezmény nem rendelkezik arról, hogy milyen életkorú gyermeket lehet talált gyermeknek tekinteni. A „talált gyermek” (angolul *foundling*) kifejezés az Egyezmény öt eredeti és hiteles nyelvátolatában (angol, francia, spanyol, orosz és kínai) kismértékben eltér a szó köznapi jelentésétől, különös tekintettel a talált gyermek vélhető életkorára nézve. Az államok gyakorlatában komoly eltérések vannak arra nézve, hogy hány éves gyermek esetén alkalmazható ez a rendelkezés. Egyes országok csak nagyon fiatal, legfeljebb 12 hónapos talált gyermeknek adják meg az állampolgárságot, de a legtöbb szerződő állam kedvezőbb értelmezést fogadott el, és ennél idősebb talált gyermeknek is megadják az állampolgárságot, egyes esetekben a nagykorúságig bezárólag.

58. A minimális elvárás a szerződő államokkal szemben, hogy a talált gyermekekre vonatkozó garanciákat alkalmazzák valamennyi fiataikorú gyermekre, aki a szülei személyazonosságával vagy a születése helyével kapcsolatos pontos információkat még nem képes megfelelően közölni. Ez egyértelműen következik az 1961. évi Egyezmény rendeltetéséből és céljából, illetve abból, hogy minden gyermeknek joga van az állampolgársághoz. Ellenkező értelmezés azt eredményezné, hogy több gyermek hontalan maradna.

59. Ha egy állam maximális életkorhatárt állapít meg a talált gyermek állampolgárság-szerzésével összefüggésben, akkor a gyermek találáskori életkorának időpontja nem pedig a hatóságok találról történő tudomásszerzésének időpontja az irányadó.

60. A talált gyermeknek az 1961. évi Egyezmény 2. cikke alapján szerzett állampolgársága csak akkor veszt el, ha bizonyítást nyer, hogy az érintett gyermek már rendelkezik egy más állampolgársággal.⁴⁰

61. Ha egy szerződő állam területén született gyermeknek nincs jogilag elismert szülője (pl. a gyermek házasságon kívül születik és az anyát a jog valamilyen okból nem ismeri el a gyermek anyjaként), a gyermeket szintén talált gyermeknek kell tekinteni és azonnal meg kell adni számára a születési helye szerinti ország állampolgárságát.⁴¹

VII. GARANCIÁK ALKALMAZÁSA HAJÓN VAGY REPÜLŐGÉPEN SZÜLETETT GYERMEK ESETÉN

62. Az 1961. évi Egyezmény 3. cikkének célja az Egyezmény rendelkezései területi hatályának egyértelművé tétele, különös tekintettel az 1., 2. és 4. cikkek szabályaira. A 3. cikk értelmében a hajó vagy repülőgép fedélzetén született gyermek úgy tekintendő, hogy

---

⁴⁰ Vö. az Állampolgárságról szóló Európai Egyezmény 7. cikk (1) bekezdésének f) pontjával, mely szerint ha később megállapítást nyer, hogy kik a gyermek szülei vagy hol született, és a gyermek már rendelkezik állampolgársággal a szülő vagy szülők jogán, a talált gyermekre vonatkozó rendelkezés alapján szerzett állampolgárságát elveszítheti. Az állampolgárságról szóló Európai Egyezmény 7. cikkének (3) bekezdése értelmében azonban semmilyen esetben sem vezethet hontalansághoz a szülőkről szerzett új információ.

⁴¹ Ugyanez vonatkozik azokra a jogrendszerekre, amelyek megtartották azt a szabályt, hogy az anyának a családi kötelék létrejöttéhez el kell ismernie sajátjaként a házasságon kívül született gyermekét.

annak az államnak a területén született, amelynek lobogója alatt a hajó közlekedik, vagy amelyben a repülőgépet lajstromozták. A szerződő állam területének az 1961. évi Egyezmény 3. cikke szerinti kiterjesztése a „hajón” született gyermek esetén úgy értelmezendő, hogy az az adott szerződő államban lajstromba vett valamennyi hajóra vonatkozik, arra tekintet nélkül, hogy az adott hajót a nyílt tengeren történő szállításra szánják-e vagy sem. Ebből következik, hogy a kisebb méretű, de a gyakorlatban két állam közti személyszállításra használt járművek szintén „hajónak” minősülnek a fenti rendelkezés alkalmazásában. A nemzetközi tavakon és folyókon használt „hajók” sem kivételek a fenti szabály alól. Alapvető követelmény ugyanakkor, hogy a „hajónak” minden esetben egy szerződő államban lajstromozottnak kell lennie.⁴²

63. A 3. cikk fogalmainak köznapi jelentéséből következik, hogy a valamely szerződő állam zászlaja alatt hajózó vízi jármű vagy az adott államban lajstromozott légi jármű akkor is az állam területének minősül, ha a hajó egy más állam területi vizein vagy kikötőjében tartózkodik, vagy ha a légi jármű egy másik állam repülőterén van.

VIII. ÁTMENETI RENDELKEZÉSEK

64. Az 1961. évi Egyezmény 12. cikke úgy rendelkezik, hogy amennyiben egy állam a területén született és máskülönben hontalanná váló gyermeknek automatikusan adja meg az állampolgárságot, ez a kötelezettsége kizárólag az adott állam területén született gyermekre vonatkozik az 1961. évi Egyezménynek a részes államra nézve történő hatálybalépését követően.

65. Ha azonban a részes állam a máskülönben hontalanná váló személynek az 1. cikk (1) és (2) bekezdése alapján kérelemre adja meg az állampolgárságot, a szabály az érintett államra a hatálybalépés előtt és után született gyermek vonatkozásában egyaránt alkalmazandó. Ugyanez vonatkozik az 1. cikk (4) és (5) bekezdésében, illetve a 4. cikkben szabályozott kérelmezési eljárásokra is. Az átmeneti rendelkezés célja az olyan helyzetek elkerülése, melyben a részes állam az 1. és 4. cikk alapján az állampolgárság kérelemre történő megadását feltételekhez köti, és így csak az Egyezmény rá nézve kötelezővé válását követően, több év elteltével kellene megadnia az állampolgárságot az érintetteknek.⁴³ Az ilyen államokban tehát a hatálybalépés előtt született személyeket is megilletik az Egyezményben biztosított jogok. Tehát ha például egy állam 2012. január 1-jén csatlakozott az 1961. évi Egyezményhez, és úgy dönt, hogy az 1. és 4. cikk alapján a törvény erejénél fogva, automatikusan biztosítja az állampolgárságot az érintetteknek, ez a kedvezmény kizárólag azokra a gyermekekre vonatkozik, akik akkor vagy azt követően születtek, hogy az Egyezmény az adott államra nézve hatályba lépett. Ha azonban az állam az állampolgárság kérelmezés útján történő megadását választja, a 12. cikk alapján köteles arra, hogy azon hontalan személyek kérelmét is befogadja, akik azt megelőzően születtek, hogy az Egyezmény az adott államra nézve hatályba lépett.

66. Az állampolgárság automatikus megadását választó államok számára javasolt, hogy az Egyezmény hatálybalépése előtt született hontalan gyermek számára biztosítsanak átmeneti jellegű kérelmezési eljárást.

---

⁴² Az ENSZ Tengerjogi Egyezményének 91. cikke így rendelkezik: „Minden állam megállapítja azokat a feltételeket, amelyek alapján a nemzeti hovatartozását hajóknak megadja, területén a hajókat lajstromozza, valamint megadja a jogot a lobogója alatt történő hajózáshoz.” Ez a kötelezettség a nyílt tengeren tartózkodó hajókra vonatkozik, de több állam szabályozza a (nemzetközi) folyókon és tavakon szállításra használt hajók lajstromozását is.

⁴³ Lásd *A hontalanság jövőbeni elkerüléséről, illetve csökkentéséről szóló ENSZ-konferencia* c. kiadványban (Genf, 1959 és New York, 1961) a munkabizottság 6. ülésének jegyzőkönyvét, A/CONF.9/C.1/SR.6 (1959. április 6.), 7. oldal, és a munkabizottság 13. ülésének jegyzőkönyvét, A/CONF.9/C.1/SR.13 (1959. április 10.), 9. oldal.

MELLÉKLET:

AZ 1961. ÉVI EGYEZMÉNY 1. ÉS 4. CIKKEI RENDELKEZÉSEINEK ÖSSZEHASONLÍTÓ BEMUTATÁSA, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ ÁLLAMPOLGÁRSÁGI KÉRELEM ELFOGADÁSÁNAK ENGEDÉLYEZETT FELTÉTELEIRE

(Az egyes rendelkezések által engedélyezett feltételek közti eltéréseket félkövér betűvel szedtük.)

1. cikk (2) bekezdés	1. cikk (4) és (5) bekezdés	4. cikk (2) bekezdés
<i>A kötelezettség azt a szerződő államot terheli, amelynek területén a máskülönben hontalanná váló gyermek születik</i>	<i>A kötelezettség a szülő állampolgársága szerinti szerződő államot terheli</i>	<i>A kötelezettség a szülő állampolgársága szerinti szerződő államot terheli</i>
<i>Az adott szerződő állam területén született gyermek</i>	<i>Más szerződő állam területén született gyermek, aki nem szerezte meg a születési helye szerinti ország állampolgárságát</i>	<i>Nem szerződő állam területén született gyermek</i>
<i>A szülő állampolgársági státuszának nincs jelentősége, ha a szerződő állam területén született gyermek máskülönben hontalanná válna (és nem szerezte meg a szülei állampolgárságát)</i>	<i>A gyermek szülője egy, a gyermek születési helye szerinti államtól eltérő szerződő állam állampolgára</i>	<i>A gyermek szülője szerződő állam állampolgára</i>
<i>a) a kérelem meghatározott időtartamon belül nyújtható be, mely legkésőbb a gyermek 18. életévének betöltésekor kezdődik, és legkorábban a gyermek 21. életévének betöltésekor jár le. Az időtartamon belül lennie kell legalább 1 évnek, amikor a kérelem benyújtásához a kérelmezőnek nincs szükséges jogi felhatalmazásra</i>	<i>a) a kérelem a kérelmező bizonyos meghatározott életkora előtt nyújtható be, de ez az életkor nem lehet korábban a 23. életévnél</i>	<i>a) a kérelem a kérelmező bizonyos meghatározott életkora előtt nyújtható be, de ez az életkor nem lehet korábban a 23. életévnél</i>
<i>b) szokásos tartózkodási hely a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően meghatározott ideig, de legfeljebb 5 évig, illetve a kérelem benyújtását megelőzően legfeljebb 10 évig</i>	<i>b) szokásos tartózkodási hely a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően meghatározott ideig, de legfeljebb 3 évig</i>	<i>b) szokásos tartózkodási hely a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően meghatározott ideig, de legfeljebb 3 évig</i>
<i>c) nem ítélték el sem nemzetbiztonság elleni bűncselekmény miatt, sem bűnvád alapján nem ítélték 5 éves vagy azt meghaladó</i>	Megjegyzés: ha a büntetett előéletre tekintettel utasítja el a születés helye szerinti állam a kérelmet, az 1. cikk (4) bekezdés nem	<i>c) nem ítélték el nemzetbiztonság elleni bűncselekmény miatt</i>

szabadságvesztés- büntetésre	alkalmazandó.	
<i>d) az érintett születése óta hontalan</i>	<i>c) az érintett születése óta hontalan</i>	<i>d) az érintett születése óta hontalan</i>